

تازه‌هایی از ادبیات کهن برای نوجوانان

قصه‌های شیرین سندنامه فردوسی

اسدالله شجیبی / نقاشی: کریم نصر

WWW.KOTABO.IR

سرشناسه: شعبانی، اسدالله، ۱۳۳۹ -، اقتباس کننده
عنوان قراردادی: شاهنامه، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور: قصه‌های شیرین شاهنامه / ابازنویس |
اسدالله شعبانی؛ نقاشی کریم نصر
مشخصات نشر: تهران: نشر پیدایش، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۲ ج. در یک مجلد: مصور.
فروست: تازه‌هایی از ادبیات کهن برای نوجوانان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۹-۸۰۹-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: داستان‌های کوتاه فارسی -- قرن ۱۴
موضوع: شعر فارسی -- قرن ۴ق.
شناسه افزودن: نصر، کریم، ۱۳۳۱ -، تصویرگر
شناسه افزودن: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹-۴۱۶ق. شاهنامه، برگزیده
سندی کنگ: ۱۳۸۹ ق ۳۹ ع ۸۱۲۳/ PIR
دمبندی: ۳/۶۲ فا ۸ ج |
نمابر: ۵۲۹۲۴۱۲ ملی

نشر پیدایش

مجموعه قصه‌های شیرین شاهنامه

زیر نظر شورای فرهنگی
بازنویس: اسدالله شعبانی
تصویرگر: کریم نصر

امور فنی کتاب: مؤسسه انتشارات پیدایش

چاپ پنجم: ۱۳۹۴

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سیب

چاپ: کاج

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۹-۸۰۹-۲

سایت ناشر: www.peydayesh.com

پیام‌نگار: info@peydayesh.com

خ. انقلاب، خ. فخر رازی، خ. شهدای ژاندارمری غربی، پلاک ۸۶ - تلفن: ۶۶۹۷۰۲۷۰

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

فهرست

۷	یادداشت
۱۱	آشنایی با فردوسی و شعراو
۲۰	داستان سیامک و بچه اهریمن
۲۲	هوشنگ و داستان پیدایش آتش
۲۴	داستان پیروزی تهمورث بر دیوان
۲۶	داستان جمشید
۲۹	داستان ضحاک و فریدون
۳۶	داستان کودکی فریدون
۴۰	داستان خروش کاوه آهنک
۴۵	داستان پیروزی فریدون بر ضحاک
۵۰	داستان ایرج و مرگ غم انگیزش
۵۶	داستان جنگ منوچهر با سلم و تور
۶۰	داستان گرشاسب جهان پهلوان
۶۶	داستان زال و سیمرغ
۷۰	داستان پادشاهی زال بر زابلستان
۷۲	داستان زال و رودابه
۸۳	رفتن زال به نزد منوچهرشاه
۸۶	خشنودی منوچهرشاه از بیوند زال و رودابه
۸۸	بیوند زال و رودابه
۹۰	داستان به دنیا آمدن رستم
۹۳	رزم رستم با پیل سپید
۹۵	رفتن رستم به کوه سهند
۹۹	داستان افراسیاب

- ۱۰۲ بیروزی افراسیاب بر نوذر و گرفتار شدن پادشاه ایران
- ۱۰۵ جنگ زال با سرداران تورانی
- ۱۱۱ اسب برگزیدن رستم
- ۱۱۲ رفتن رستم به جستجوی کیقباد
- ۱۱۵ جنگ رستم و افراسیاب
- ۱۲۲ پادشاهی کیکاووس
- ۱۲۴ رفتن کاووس به جنگ مازندران
- ۱۲۸ گزشتن کاووس در دام دیو سپید
- ۱۳۱ هفت خوان رستم
- ۱۴۵ رها شدن کیکاووس و سرداران ایرانی به دست رستم
- ۱۴۹ داستان کیهان و پادشاه دخترشاه هاماوران
- ۱۵۳ رفتن رستم به جنگ هاماوران
- ۱۵۸ جنگ ایران و توران و دشمن افرازاب
- ۱۶۲ برآسمان رفتن کاووس شاه
- ۱۶۴ داستان رستم و تهمینه
- ۱۶۸ داستان به دنیا آمدن سهراب
- ۱۷۱ اسب برگزیدن سهراب
- ۱۷۳ آمدن سهراب به جنگ کیکاووس
- ۱۷۵ داستان رزم سهراب و گُرد آفرید
- ۱۸۰ دل بستگی سهراب به گُرد آفرید
- ۱۸۲ بند دادن هومان به سهراب
- ۱۸۵ داستان رستم و سهراب
- ۱۸۸ دیرآمدن رستم و خشم کیکاووس
- ۱۹۴ کشته شدن زنده رزم به دست رستم
- ۱۹۶ سهراب در جستجوی پدر
- ۱۹۹ رزم رستم و سهراب
- ۲۰۴ درماندگی رستم از نبرد با سهراب

- ۲۰۸ کشتی گرفتن رستم و سهراب
- ۲۱۱ پیروزی سهراب بر رستم
- ۲۱۵ کشته شدن سهراب به دست رستم
- ۲۲۲ زاری رستم بر مرگ سهراب
- ۲۲۵ زاری تهمینه مادر سهراب ، در مرگ فرزند

www.ketab.ir

یادداشت

در میان آثار درخشان ادبیات پارسی، شاهنامه جایگاهی ویژه دارد و پرداختن به آن نیز چیزی فراتر از دانش و تجربه می‌خواهد و آن دستوری شور پنهانی است که استاد بزرگ طوس را به این کار شگرف برانگیزد است. کسی که چنین مایه‌ای - حتی به اندازه‌ای کم - داشته باشد می‌داند، که بازنویسی از این شاهکار جهانی تا چه میزان دشوار است و چه اندازه نیازمند وسواس و دقت، چرا که ما در این کتاب تنها با یک اثر بزرگی ادبی روبه‌رو نیستیم، بلکه با تاریخ و سرگذشت ملتی سروکار داریم که غم و شادی، رنج و آسایش، شکست و پیروزی و همه جلوه‌های زندگی خود را

در آن می‌یابد.

از داستانهای شاهنامه نیز آنچه تاکنون بازنویسی شده، بسیاری جنبه تجاری داشته، با نثری سست و روزنامه‌ای و تصاویری سطحی و گاه مبتذل ارائه شده است. ناگفته پیداست که در این زمینه آثار خوبی هم به چاپ رسیده که از آن میان می‌توان به کوششهای کسانی چون اقبال یغمایی، مهر داد بهار، محمد آزاد تهرانی و دیگران اشاره کرد. البته، در آثار این بزرگواران نیز کم و کاستیهایی دیده می‌شود از جمله اینکه نخواستند نتوانسته‌اند نمونه‌هایی از شعر استاد طوس را هماهنگ با نثر خود و متناسب با نیاز مخاطبان کتاب بیاورند و اگر هم ابیاتی در این کتابها به چشم می‌خورد، برای شاهد مثال آمده است، نه به قصد نمونه اشعار.

در کتاب حاضر اما:

۸

۱- کوشیده‌ام کتاب را متناسب با درک و دریافت نوجوانان ارائه دهم. بنابراین، مخاطب این اثر نوجوانان هستند؛ به همین علت از افراط در ساده‌نویسی پرهیز کرده‌ام. به استهام بین نثر من و شعر فردوسی هماهنگی باشد.

۲- تا جایی که توانسته‌ام، به سبک و شیوه استاد طوس نزدیک شده، به لحن حماسی و زبان پارسی پرداخته‌ام و از آوردن واژه‌های سطحی و بیگانه دوری گزیده‌ام، مگر در مواردی که ناگزیر بوده‌ام و این موارد هم چنانکه در کل شاهنامه اندک است، در این کتاب نیز از تعداد انگشتان در نمی‌گذرد.

۳- از داستانهای شاهنامه، به بخش اساطیری و پهلوانی آن پرداخته، از آوردن رویدادهای تاریخی که برای نوجوانان چندان گیرایی ندارد پرهیز کرده‌ام.

۴- با رعایت عفت کلام که خود از استاد بزرگ طوس آموخته‌ایم، در بخشهایی از کتاب که به امور زنان می‌پردازد، نهایت وسواس را به کار

آورده‌ام تا برای نوجوانان سودمند باشد.

۵- در گزینش شعرها، علاوه بر سادگی و زیبایی و ظرافتهای شاعرانه در کلام استاد طوس، به آن بخشهایی که نوجوانان بتوانند با شعر فردوسی رابطه‌ی حسی برقرار کنند نیز توجه داشته‌ام. برای مثال، مهر و دل‌بستگی پهلوانان به همسران و مادرانشان، برای یک نوجوان حائز اهمیت بسیار است (اگرچه استادان محترمی که درباره‌ی شاهنامه سخن گفته‌اند، این جنبه از شاهنامه را کم‌نگ یافته‌اند) از این روی داستان دل‌بستگی زال و رودابه، دستم و تهمین، سراب و گردآفرید و همچنین مویه‌ی مادران بر فرزندان را در حدی که لازم دیده‌ام آورده‌ام. بی‌شک عاشقانه‌هایی از این دست، با عفت کلامی که استاد طوس دارد، نه تنها برای نوجوانان مشکل‌آفرین نیست بلکه بسیار سودمند نیز است و چه بسا آنان را از توجه به عاشقانه‌های مبتذل کتابهای فرسوی رمان دارد.

۹

۶- در بازنویسی رویدادها، از ترفیفات جزئیات که در حوصله نوجوانان نیست دوری جسته، بیشتر به روایت کلیات پرداخته‌ام.

۷- در گزینش نمونه‌هایی از شعرها، برای پرهیز از درازگویی و اطناب کلام، ابیاتی را که در سیر وقایع نقشی نداشته و در متن حاوی عبارتها و واژگان دشوار و مهجور بوده‌اند، حذف کرده‌ام، اما برخی از گوشه‌های گلچین شده را دریغ آمد که حذف کنم. در این موارد به در صورت برخورد کرده‌ام: نخست کوشیده‌ام با مقدمه‌چینی و شرح غیر مستقیم عبارتها و مفاهیم دشوار، زمینه را برای درک و دریافت خواننده آماده کنم. دیگر آنکه هر جا لازم بوده، واژگان دشوار و ناآشنا را در حاشیه به اجمال و در حد حوصله‌ی یک نوجوان شرح دهم.

۸- بخش‌بندی مطالب را با شاه‌بیت‌هایی همراه کرده‌ام تا خواننده را به کُنه و میانه‌ی رویدادها رهنمون شود. این ابیات را از نقاط عطف هر بخش برگزیده‌ام که برخی نیز ورد زبان مردم است و قطعاً به گوش نوجوانان هم

رسیده است؛ نظیر این بیت:

چسبن است رسم سرای درشت

گهی پشت به زین و گهی زین به پشت

۹- با وجود حذف و تلخیص مطالب و پر رنگ و کم رنگ جلوه دادن بعضی از جنبه‌ها نسبت به جنبه‌های دیگر، باز هم مطالب هر دو مجلد با رشته‌ای ناپیدا، به هم پیوسته و مجموعه‌ای یک پارچه را فراهم آورده‌اند.

۱۰- ستایش پرورگار و خردورزی پهلوانان راستین، وجه حکیمانه امارات طوس است که در این نوشته نیز مورد نظر بوده و در همه حال، کارهای یاد خداوند و یاری او و با چاره‌گری خرد، سامان می‌گیرد.

۱۱- زینبی این اثر از شعرها و روایتهای الحاقی دوری جسته‌ام و در مقابله اشعار، بیشتر از همه به شاهنامه چاپ مسکو و نسخه فروغی مراجعه کرده‌ام و البته از شاهنامه‌های دیگر نیز بهره گرفته‌ام. در شرح واژگان و عبارتهای مهجور، از کتاب واژه‌نامک تألیف عبدالحسین نوشین و فرهنگ معین استفاده کرده‌ام. شرح معنی این واژه‌ها و عبارتها را به طور اجمالی ارائه داده و به عمد از جنبه تحقیقی آن پرهیز کرده‌ام تا موجب خستگی خوانندگان نوجوان نشود.

اسدالله شعبانی